

Brussel, 10.10.2018
COM(2018) 690 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
EUROPESE RAAD EN DE RAAD**

**Zestiende voortgangsverslag over de totstandbrenging van een echte en doeltreffende
Veiligheidsunie**

I. INLEIDING

Veiligheid is de grootste zorg van onze burgers. Europeanen verwachten terecht dat voor hun veiligheid wordt gezorgd. De Unie heeft een belangrijke rol te spelen wat betreft het verbeteren van de interne veiligheid en het wegnemen van de bezorgdheid van de burgers. Voorzitter Jean-Claude Juncker van de Europese Commissie onderstreepte in zijn toespraak over de **staat van de Unie van 2018**¹ dat alleen een sterk en verenigd Europa burgers kan beschermen tegen bedreigingen van binnenuit en van buitenaf, onder meer als gevolg van terrorisme. De afgelopen jaren is het Europese veiligheidslandschap gemoderniseerd: er is voor de Veiligheidsunie nieuwe wetgeving vastgesteld, er zijn beleidsinitiatieven genomen, de samenwerking tussen de lidstaten is versterkt en de agentschappen van de Unie, met name Europol en het Europees Grens- en kustwachtagentschap, hebben een grotere rol gekregen. Voorzitter Juncker heeft in de Staat van de Unie ook opgeroepen tot leiderschap ten aanzien van de voltooiing van de Veiligheidsunie, zodat wordt voldaan aan de verwachtingen van de burgers op het gebied van interne veiligheid.

Ter gelegenheid van de Staat van de Unie 2018 heeft de Commissie een aantal maatregelen gepresenteerd ter **versterking van de veiligheid** in de EU en van de bescherming van de buitengrenzen van de EU. De Commissie heeft nieuwe regels gepresenteerd om terroristische inhoud snel van het web te verwijderen. Duidelijke en gerichte regels om te voorkomen dat onlinediensten worden misbruikt voor het verspreiden van terroristische inhoud worden gecombineerd met krachtige waarborgen ter bescherming van de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van informatie in een open en democratische samenleving². De Commissie heeft maatregelen voorgesteld die ertoe moeten bijdragen dat de verkiezingen voor het Europees Parlement van volgend jaar op een vrije, eerlijke en veilige wijze worden georganiseerd. Deze maatregelen omvatten ook een aanbeveling over electorale samenwerkingsnetwerken, onlinetransparantie, bescherming tegen cyberaanvallen en bestrijding van desinformatiecampagnes³. Om gelijke tred te houden met de steeds evoluerende dreiging van cybercriminaliteit heeft de Commissie een verordening voorgesteld om middelen en expertise op het gebied van digitale technologie te bundelen door een netwerk van kenniscentra voor cyberbeveiliging op te zetten⁴. Als onderdeel van een alomvattende reactie op grensoverschrijdende terroristische dreigingen heeft de Commissie een initiatief voorgesteld om de bevoegdheden van het Europees Openbaar Ministerie (EOM) te zijner tijd uit te breiden tot terroristische misdrijven die meer dan één lidstaat treffen⁵. Tot slot heeft de Commissie voorgesteld de bescherming van de buitengrenzen te versterken door de bevoegdheden van de Europese grens- en kustwacht uit te breiden en de capaciteit om op te treden, te versterken⁶.

De Commissie heeft deze voorstellen ingediend als bijdrage aan de **bijeenkomst van de leiders in Salzburg** op 19-20 september 2018. Daar werd benadrukt dat de aandacht moet uitgaan naar Europese oplossingen ter versterking van de capaciteit van de lidstaten om het

¹ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-speech_nl_2.pdf. Zie ook de intentieverklaring van voorzitter Juncker: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-letter-of-intent_nl.pdf.

² COM(2018) 640 final van 12.9.2018.

³ COM(2018) 637 final van 12.9.2018.

⁴ COM(2018) 630 final van 12.9.2018.

⁵ COM(2018) 641 final van 12.9.2018.

⁶ COM(2018) 631 final van 12.9.2018.

hoofd te bieden aan de constante en veranderende dreigingen. Nu de verkiezingen voor het Europees Parlement voor de deur staan, is het absoluut noodzakelijk resultaten te boeken wat betreft onze gezamenlijke doelstelling om de veiligheid van alle burgers in de EU te versterken. De besprekingen in Salzburg boden dus de gelegenheid om een klimaat te scheppen dat het mogelijk maakt prioritaire wetgevingsinitiatieven, zoals de recente initiatieven die de Commissie ter gelegenheid van de Staat van de Unie 2018 heeft ingediend, vóór de Europese verkiezingen van mei 2019 vast te stellen. De komende maanden zullen bepalend zijn voor de voortgang die kan worden gemaakt met de hangende wetgevingsvoorstellen, zodat de interinstitutionele onderhandelingen nog tijdens deze zittingsperiode van het Europees Parlement kunnen worden afgerond.

We moeten meer vaart maken met de initiatieven in het kader van de Veiligheidsunie om onze collectieve veiligheid en onze weerbaarheid tegen cyberbedreigingen voor de op regels gebaseerde internationale orde te versterken. Op 4 oktober 2018 werd bekendgemaakt⁷ dat de kantoren van de Organisatie voor het Verbod van Chemische Wapens in Den Haag in april 2018 het doelwit zijn geweest van een vijandige cyberoperatie, uitgevoerd door de Russische militaire inlichtingendienst. Deze operatie werd verstoord door de Nederlandse inlichtingendiensten in samenwerking met het Verenigd Koninkrijk. Voorzitter van de Europese Raad Donald Tusk, voorzitter van de Europese Commissie Jean-Claude Juncker en hoge vertegenwoordiger/vicevoorzitter Federica Mogherini gaven gezamenlijk uiting aan hun ernstige bezorgdheid over deze poging om de integriteit van de Organisatie voor het verbod van chemische wapens te ondermijnen en bedreuden dergelijke operaties⁸. De EU moet zich des te krachtiger inzetten voor de verdere versterking van de digitale weerbaarheid van haar instellingen en die van de lidstaten, alsook haar internationale partners en organisaties. Des te duidelijker blijkt ook het belang van de maatregelen in het kader van de Veiligheidsunie, die de lidstaten ondersteunen bij de aanpak van cyberbedreigingen en cyberaanvallen, hybride bedreigingen en chemische, biologische, radiologische en nucleaire (CBRN) risico's.

Dit zestiende voortgangsverslag over de Veiligheidsunie beschrijft de algehele stand van zaken en schenkt aandacht aan de meest recente initiatieven van de Commissie die ter gelegenheid van de Staat van de Unie 2018 zijn bekendgemaakt en de vooruitgang die sinds het vorige verslag⁹ van juni 2018 is geboekt, onder meer wat betreft de **wetgevingsprioriteiten** die de voorzitters van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie zijn overeengekomen in hun gemeenschappelijke verklaring van 14 december 2017 (zie ook de lijst van alle initiatieven in de veiligheidsunie in bijlage D)¹⁰.

II. VERWEZENLIJKING VAN DE WETGEVINGSPRIORITEITEN

De afgelopen maanden is er overeenstemming bereikt over een aantal wetgevingsprioriteiten in het kader van de Veiligheidsunie. De medewetgevers zijn het eens geworden over het voorstel om een Europees systeem voor reisinformatie en -autorisatie (ETIAS) op te zetten, waarmee personen die zonder visum naar de EU reizen kunnen worden gecontroleerd op het

⁷ <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2018/10/04/mivd-verstoort-russische-cyberoperatie-bij-de-organisatie-voor-het-verbod-op-chemische-wapens>

⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-18-6026_en.htm.

⁹ COM(2018) 470 final van 13.6.2018.

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/joint-declaration-eu-legislative-priorities-2018-19_en.pdf.

gebied van veiligheid en irreguliere migratie¹¹. Zij hebben afspraken gemaakt over versterking van het Schengeninformatiesysteem, het meest gebruikte informatie-uitwisselingssysteem voor grensbeheer en veiligheid in Europa¹². Zij zijn het eens geworden over het voorstel tot versterking van het mandaat van eu-LISA, het Europees Agentschap voor het operationeel beheer van grootschalige IT-systemen op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht¹³. Er zijn afspraken gemaakt over strengere regels om witwassen strafbaar te stellen¹⁴. Er zijn nieuwe maatregelen vastgesteld voor strengere EU-regels tegen witwassen en terrorismefinanciering in het kader van de vijfde antiwitwasrichtlijn¹⁵. Sommige van deze maatregelen zijn nog niet goedgekeurd, maar die laatste stap zal snel moeten worden gezet.

Over een groot aantal voorstellen is er nog geen overeenstemming en er zijn dus verdere inspanningen vereist.

1. Krachtigere en slimmere informatiesystemen voor veiligheid en grens- en migratiebeheer

Omdat de rechtshandhavers en grenswachters van de lidstaten moeten kunnen beschikken over volledige, nauwkeurige en betrouwbare informatie op het tijdstip waarop en op de plaats waar ze die informatie nodig hebben, heeft de Commissie in december 2017 wetgevingsvoorstellen ingediend om de **interoperabiliteit van de EU-informatiesystemen** voor veiligheid, grens- en migratiebeheer te waarborgen. Deze voorstellen zijn in juni 2018 gewijzigd¹⁶. De voorgestelde maatregelen stellen de nationale autoriteiten in staat meervoudige identiteiten op te sporen en identiteitsfraude te bestrijden. De Raad heeft op 14 juni 2018 een onderhandelingsmandaat gekregen, dat op 12 september 2018 is aangevuld met betrekking tot de latere wijzigingen. In de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE) van het Europees Parlement zal naar verwachting de komende dagen worden gestemd over het onderhandelingsmandaat, en de stemming in de plenaire vergadering van het Europees Parlement ter bevestiging daarvan is gepland voor de week van 22 oktober 2018. De drie instellingen hebben in de gezamenlijke verklaring afgesproken ervoor te zullen zorgen dat de voorgestelde verordeningen betreffende interoperabiliteit vóór de verkiezingen voor het Europees Parlement van 2019 in werking treden. Om dat doel te bereiken, moet het ambitieuze tijdschema waarin de medewetgevers hebben voorzien, in acht worden genomen.

De onderhandelingen over het wetgevingsvoorstel om het **Europees Strafregerinformatiesysteem** uit te breiden tot onderdanen van derde landen¹⁷ (een van de wetgevingsprioriteiten op het gebied van informatie-uitwisseling) verkeren in de eindfase. Het voorstel voorziet in een centrale gegevensbank waarmee snel kan worden nagegaan of een lidstaat informatie heeft over veroordelingen van een onderdaan van een niet-EU-land. Nu een definitief akkoord over het dossier binnen handbereik ligt, zouden de medewetgevers op de komende dialoog (gepland voor 17 oktober 2018), de besprekingen over dit prioritaire

¹¹ COM(2016) 731 final van 16.11.2016.

¹² COM(2016) 881, 882 en 883 final van 21.12.2016.

¹³ COM(2017) 352 final van 29.6.2017.

¹⁴ COM(2016) 826 final van 21.12.2016.

¹⁵ Richtlijn (EU) 2018/843 van 30.5.2018.

¹⁶ COM(2017) 793 final van 12.12.2017, COM(2017) 794 final van 12.12.2017, COM(2018) 478 final van 13.6.2018 en COM(2018) 480 final van 13.6.2018.

¹⁷ COM(2017) 344 final van 29.6.2017.

wetgevingsinitiatief in overeenstemming met de gezamenlijke verklaring moeten kunnen afronden.

Er is de afgelopen maanden geen vooruitgang geboekt bij de onderhandelingen over het voorstel¹⁸ van de Commissie om **Eurodac** te versterken door er niet alleen de gegevens van asielzoekers in op te nemen, maar ook die van illegaal verblijvende of irregulier in de EU binnengekomen onderdanen van derde landen, ondanks dat de medewetgevers in juni 2018 tot een voorlopig politiek akkoord waren gekomen. Het is dringend noodzakelijk dat de medewetgevers dit prioritaire wetgevingsinitiatief afronden, zoals zij in het kader van de gemeenschappelijke verklaring hebben afgesproken. Dat is noodzakelijk enerzijds om ervoor te zorgen dat gegevens over illegaal verblijvende onderdanen van derde landen en personen die de EU op irreguliere wijze zijn binnengekomen, onder de voorgestelde interoperabiliteit van de EU-informatiesystemen vallen en anderzijds omdat het past in het streven naar een snelle oplossing voor de hervorming van het asielstelsel. Het voorstel om Eurodac te versterken, is een van de vijf verst gevorderde dossiers in het kader van de hervorming van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel. De medewetgevers zouden dan ook, net als voor de andere gevorderde dossiers, vóór eind 2018 de onderhandelingen moeten afronden.

Daarnaast wordt in het Europees Parlement en de Raad gewerkt aan het wetgevingsvoorstel van mei 2018¹⁹ ter versterking van het **visuminformatiesysteem (VIS)**. Het voorstel voorziet in uitbreiding van het toepassingsgebied van de databank, die inhoudt dat daarin tevens gegevens zullen worden opgenomen over documenten voor langdurig verblijf en de houders daarvan. Verder zal worden voorzien in versterking van de controles in de databanken om potentiële migratie- en veiligheidsrisico's op te sporen. Deze controles worden verricht voordat een visum wordt afgegeven en bij de afgifte van een document voor langdurig verblijf. Ook wordt voorzien in versterking van de capaciteit om criminaliteit te voorkomen, op te sporen en te onderzoeken. De Commissie verzoekt het Europees Parlement en de Raad om uiterlijk eind 2018 een onderhandelingsmandaat vast te stellen en uiterlijk begin 2019 dialoogbesprekingen aan te gaan, aangezien dit nodig zal zijn om de medewetgevers in staat te stellen nog tijdens de huidige zittingsperiode van het Europees Parlement tot een akkoord te komen over dit dossier.

Om krachtigere en slimmere informatiesystemen voor veiligheid, grensbeheer en migratiebeheer tot stand te brengen, verzoekt de Commissie het Europees Parlement en de Raad:

Prioriteiten van de gezamenlijke verklaring:

- in oktober 2018 dialoogbesprekingen aan te gaan over de wetgevingsvoorstellen inzake **interoperabiliteit**, en vóór het einde van het jaar tot een akkoord te komen;
- in oktober 2018 tot overeenstemming te komen over het wetgevingsvoorstel om het **Europees Strafregerinformatiesysteem** uit te breiden tot onderdanen van derde landen;
- de onderhandelingen over het wetgevingsvoorstel betreffende **Eurodac** uiterlijk eind 2018 af te ronden;

¹⁸ COM(2016) 272 final van 4.5.2016.

¹⁹ COM(2018) 302 final van 16.5.2018.

Overige:

- uiterlijk eind 2018 het onderhandelingsmandaat vast te stellen met betrekking tot het wetgevingsvoorstel tot versterking van het **Visuminformatiesysteem**.

2. *Meer veiligheid door beter beheer van de buitengrenzen*

Voor de interne veiligheid is het noodzakelijk dat de bescherming van de buitengrenzen wordt verbeterd. Op 12 september 2018 heeft de Commissie, ter gelegenheid van de Staat van de Unie 2018, wetgevingsvoorstellen²⁰ goedgekeurd ter **versterking van het mandaat van de Europese grens- en kustwacht** en dat van het **Asielagentschap van de Europese Unie**²¹ en ter bevordering van **terugkeer**²². Samen zullen deze voorstellen voorzien in de nodige instrumenten om doeltreffend beheer van de migratie aan de buitengrenzen te waarborgen.

De Commissie heeft een aantal wijzigingen van het Europees Grens- en kustwachtagentschap voorgesteld, dat met name de beschikking moet krijgen over een eigen operationele tak: een uit 10 000 operationele personeelsleden bestaand permanent korps, met uitvoerende bevoegdheden voor al zijn activiteiten om de lidstaten op doeltreffende wijze betrouwbare en snel beschikbare ondersteuning te bieden, moet tegen 2020 een feit zijn. Er wordt voor gezorgd dat het Europees Grens- en kustwachtagentschap over de nodige capaciteit beschikt, inclusief eigen uitrusting, om de buitengrenzen van de EU te beschermen, secundaire bewegingen te voorkomen en irreguliere migranten daadwerkelijk te doen terugkeren.

Het voorstel zorgt ook voor versterking van de samenwerking met derde landen en verdere vergroting van de mogelijkheden voor de uitwisseling van informatie tussen het Agentschap en Europol, waaronder persoonsgegevens van verdachten van grensoverschrijdende criminaliteit. Dit voorstel is voor de Commissie een **duidelijke prioriteit**. Zij roept het Europees Parlement en de Raad op om de voorgestelde wetgeving nog tijdens de huidige zittingsperiode van het Europees Parlement vast te stellen. Om dit mogelijk te maken, zouden beide medewetgevers het onderhandelingsmandaat uiterlijk eind 2018 moeten vaststellen, zodat de dialoogbesprekingen begin 2019 van start kunnen gaan.

Om de veiligheid te versterken door beter beheer van de buitengrenzen, roept de Commissie het Europees Parlement en de Raad op om:

Initiatieven genoemd in de Staat van de Unie 2018:

- uiterlijk eind 2018 hun onderhandelingsmandaat vast te stellen voor de wetgevingsvoorstellen ter versterking van de **Europese grens- en kustwacht** en het **Asielagentschap van de Europese Unie**, alsmede het wetgevingsvoorstel inzake de **terugkeerrichtlijn**, zodat deze wetgeving nog tijdens de huidige zittingsperiode van het Europees Parlement kan worden goedgekeurd.

²⁰ COM(2018) 631 final van 12.9.2018.

²¹ COM(2018) 633 final van 12.9.2018.

²² COM(2018) 634 final van 12.9.2018.

3. Radicalisering voorkomen

De aanpak van **terroristische online-inhoud** blijft een belangrijke uitdaging in de strijd tegen terrorisme en op het gebied van de preventie van radicalisering. Recente terroristische aanslagen in de EU hebben aangetoond dat terroristen het internet consequent en systematisch misbruiken om aanhangers te beïnvloeden en te rekruteren, terroristische activiteiten voor te bereiden en te faciliteren, hun gruweldaden te verheerlijken en anderen aan te sporen hen na te volgen, en het algemene publiek vrees aan te jagen. Aanbieders van hostingdiensten hebben in reactie op oproepen van overheidsinstanties maatregelen getroffen om terroristische inhoud op hun platforms aan te pakken op basis van vrijwilligheid en in partnerschap met onder andere het EU-internetforum, dat in december 2015 van start is gegaan. Zowel de aanbieders van hostingdiensten als de lidstaten moeten echter doortastender optreden om terroristische online-inhoud te bestrijden.

Om dit ernstige probleem aan te pakken, is in het kader van de Staat van de Unie 2018 van voorzitter Juncker, in reactie op dringende oproepen van het Europees Parlement²³ en de Europese Raad²⁴, een **wetgevingsvoorstel** ingediend dat een duidelijk, geharmoniseerd rechtskader tot stand moet brengen om te voorkomen dat misbruik wordt gemaakt van de faciliteiten van aanbieders van hostingdiensten om terroristische online-inhoud te verspreiden²⁵. Het voorstel bouwt voort op de aanbeveling van de Commissie van maart 2018 over maatregelen die aanbieders van onlinediensten en lidstaten moeten nemen om illegale online-inhoud, met name terroristische inhoud, beter te bestrijden²⁶.

De voorgestelde maatregelen zullen bijdragen tot de goede werking van de digitale eengemaakte markt. Tegelijkertijd wordt online de veiligheid verhoogd en het vertrouwen versterkt en worden de waarborgen voor de vrijheid van meningsuiting en van informatie versterkt. De bevoegde autoriteiten van de lidstaten zullen verwijderingsmaatregelen kunnen uitvaardigen die aanbieders van hostingdiensten verplichten om terroristische online-inhoud binnen één uur te verwijderen. Door de snelheid waarmee terroristische inhoud wordt verspreid, wordt namelijk binnen dit tijdsbestek de grootste schade aangericht. Volgens het voorstel moeten de lidstaten ervoor zorgen dat hun bevoegde autoriteiten over de nodige capaciteit beschikken om tegen terroristische online-inhoud op te treden. Het voorstel zal ook duidelijkheid verschaffen over de verantwoordelijkheid van de hostingproviders om alle passende, redelijke en evenredige maatregelen te nemen die nodig zijn om de veiligheid van hun diensten te garanderen en om terroristische online-inhoud snel en doeltreffend op te sporen en te verwijderen, rekening houdend met het fundamentele belang van de vrijheid van meningsuiting en van informatie in een open en democratische samenleving. De richtlijn voorziet ook in een aantal noodzakelijke waarborgen voor de eerbiediging van de grondrechten, zoals de vrijheid van meningsuiting en van informatie in een open en

²³ Het Europees Parlement heeft er in zijn resolutie over onlineplatforms en de digitale eengemaakte markt van 15 juni 2017 bij deze platforms op aangedrongen “krachtigere maatregelen te nemen om illegale en schadelijke inhoud online aan te pakken” en heeft de Commissie verzocht voorstellen daartoe in te dienen.

²⁴ De Europese Raad van 22-23 juni 2017 heeft de bedrijfstak opgeroepen nieuwe technologieën en instrumenten te ontwikkelen voor betere automatische opsporing en verwijdering van inhoud die aanzet tot terroristische daden. Zo nodig moeten ter aanvulling wetgevingsmaatregelen worden genomen op EU-niveau. De Europese Raad van 28 juni 2018 was „ingenomen met het voornemen van de Commissie om een wetgevingsvoorstel in te dienen ter verbetering van het opsporen en verwijderen van inhoud die tot haat en terreurdaden aanzet.”

²⁵ COM(2018) 640 final van 12.9.2018.

²⁶ C(2018) 1177 final van 1.3.2018.

democratische maatschappij, en in de mogelijkheid beroep in te stellen overeenkomstig het recht op een doeltreffende voorziening in rechte.

Dit voorstel is voor de Commissie een duidelijke prioriteit. Zij roept het Europees Parlement en de Raad op om de voorgestelde wetgeving nog tijdens de huidige zittingsperiode van het Europees Parlement vast te stellen. Om dit mogelijk te maken, zouden beide medewetgevers het onderhandelingsmandaat uiterlijk eind 2018 moeten vaststellen, zodat de dialoogbesprekingen begin 2019 van start kunnen gaan.

Naast de wetgevingswerkzaamheden ter bestrijding van terroristische online-inhoud zal de Commissie in het kader van het **EU-internetforum** op vrijwillige basis blijven samenwerken met aanbieders van hostingdiensten om de toegang tot terroristische online-inhoud te bemoeilijken en maatschappelijke partnerorganisaties in staat te stellen een groter volume aan doeltreffende alternatieve gezichtspunten online te brengen. Het forum zal in december 2018 opnieuw bijeenkomen op ministerieel niveau.

Tegelijkertijd blijft de EU steun verlenen voor de **preventie van radicalisering in de lidstaten en plaatselijke gemeenschappen**. Op 1 en 2 oktober 2018 heeft het EU-netwerk van preventiebeleidsmakers een begin gemaakt met de uitvoering van de aanbevelingen van de deskundigengroep op hoog niveau inzake radicalisering²⁷. Een en ander zal worden meegenomen in het werk van de onlangs opgerichte stuurgroep voor EU-maatregelen ter voorkoming en bestrijding van radicalisering, die op 24 oktober 2018 voor het eerst in Wenen zal bijeenkomen²⁸. Op 11 oktober 2018 vindt in het kader van het netwerk voor voorlichting over radicalisering (RAN) de vierde conferentie op hoog niveau over radicalisering plaats. Ministers en deskundigen zullen daar spreken over de problemen die ontstaan doordat kinderen (onder wie ook kindvluchtelingen) terugkeren uit gebieden die in handen zijn van terroristen, en over de problemen die zich voordoen in verband met het vrijkomen van geradicaliseerde gedetineerden (onder wie terroristische delinquenten) uit de gevangenis. Als onderdeel van het werkprogramma voor 2018 van het Fonds voor interne veiligheid²⁹, het instrument voor politieke samenwerking en misdaadpreventie, dat voor in totaal 70 miljoen EUR financiering biedt, zal de Commissie een oproep doen tot het indienen van voorstellen voor gerichte financiering, voor een bedrag van 5 miljoen EUR, om radicalisering te voorkomen en te bestrijden.

Op het gebied van de preventie van radicalisering verzoekt de Commissie derhalve het Europees Parlement en de Raad:

Initiatief genoemd in de Staat van de Unie 2018:

- uiterlijk eind 2018 hun onderhandelingsmandaat vast te stellen voor het wetgevingsvoorstel om de verspreiding van **terroristische online-inhoud** te voorkomen, zodat de wetgeving nog tijdens de huidige zittingsperiode van het Europees Parlement kan worden goedgekeurd.

²⁷ Zie het vijftiende voortgangsverslag over de totstandbrenging van een echte en doeltreffende Veiligheidsunie (COM(2018) 470 final van 13.6.2018).

²⁸ C(2018) 5345 van 9.8.2018.

²⁹ C(2018) 6336 van 4.10.2018.

4. Aanpak van cyberbedreigingen en vergroting van cyberveiligheid

Een cruciaal onderdeel van de Veiligheidsunie is het garanderen van de weerbaarheid van onze democratieën: aanvallen tegen electorale infrastructuur en campagne-informatiesystemen zijn hybride bedreigingen waartegen de Unie dringend moet optreden. Politiek gemotiveerde massale online-desinformatiecampagnes, die ook door derde landen worden uitgevoerd met het specifieke doel de verkiezingen in diskrediet te brengen en de legitimiteit ervan te ondergraven, zijn onderkend als een steeds grotere bedreiging voor onze democratieën³⁰. Om deze complexe bedreigingen aan te pakken, heeft de Commissie een aantal initiatieven genomen, variërend van maatregelen tegen cyberincidenten die de cyberbeveiliging van de Unie beogen te versterken, tot maatregelen ter bestrijding van online-desinformatie en -manipulatie door onder meer misbruik van persoonsgegevens.

Zoals voorzitter Juncker in zijn Staat van de Unie 2018 heeft aangekondigd, heeft de Commissie op 12 september 2018 een reeks maatregelen voorgesteld om **vrije en eerlijke Europese verkiezingen te garanderen**³¹. Met een **aanbeveling** betreffende electorale samenwerkingsnetwerken, onlinetransparantie, bescherming tegen cyberincidenten en bestrijding van desinformatiecampagnes moedigt de Commissie de lidstaten aan een nationaal netwerk voor electorale samenwerking op te zetten waaraan wordt deelgenomen door de relevante autoriteiten (bijvoorbeeld de autoriteiten die bevoegd zijn voor verkiezingen, cyberbeveiliging, gegevensbescherming en rechtshandhaving), en een contactpunt aan te wijzen voor de deelname aan een Europees electoraal samenwerkingsnetwerk³². De lidstaten moeten ook nagaan of hun kieswetten voorbereid zijn op de realiteit van onlinecampagnes. Zij moeten er tevens voor zorgen dat de kiesregels en sancties die voor offlineactiviteiten gelden (onder andere inzake transparantie en campagnefinanciering), ook op onlineactiviteiten kunnen worden toegepast. De Commissie roept zowel de lidstaten als Europese en nationale politieke partijen, stichtingen en campagneorganisaties op om de in de aanbeveling beschreven maatregelen met spoed uit te voeren.

De Commissie heeft verder **richtsnoeren voor de toepassing van de EU-wetgeving inzake gegevensbescherming** opgesteld. Deze moeten de bij het verkiezingsproces betrokken nationale autoriteiten en Europese en nationale politieke partijen en andere actoren helpen om de verplichtingen inzake gegevensbescherming uit hoofde van het EU-recht in de electorale context toe te passen³³. De Commissie heeft ook een **wetgevingsvoorstel** ingediend voor een **gerichte wijziging van de verordening van 2014 over partijfinanciering**, waardoor financiële sancties kunnen worden opgelegd wegens inbreuken op de gegevensbeschermingsregels om de uitslag van de Europese verkiezingen doelbewust te beïnvloeden³⁴. Die sancties zouden tot 5% van het jaarlijkse budget van de betrokken Europese partij of stichting kunnen bedragen. Dit voorstel is voor de Commissie een duidelijke prioriteit. Zij dringt er bij het Europees Parlement en de Raad op aan ervoor te zorgen dat de voorgestelde gerichte wijzigingen tijdig van kracht zijn voor de verkiezingen voor het Europees Parlement van 2019. Om dit mogelijk te maken, zouden beide medewetgevers hun onderhandelingsmandaat met spoed moeten vaststellen, zodat de dialoogbesprekingen zonder uitstel van start kunnen gaan.

³⁰ JOIN(2018) 16 final van 12.6.2018.

³¹ COM(2018) 637 final van 12.9.2018.

³² C(2018) 5949 final van 12.9.2018.

³³ COM(2018) 638 final van 12.9.2018.

³⁴ COM(2018) 636 final van 12.9.2018.

Met de uitvoering van de Europese **aanpak van online-desinformatie**, zoals die in april 2018 is gepresenteerd³⁵, streeft de Commissie naar een meer transparante, betrouwbare en verantwoordingsplichtige online-omgeving. Op 26 september 2018 hebben onlineplatforms en de reclamebranche een **praktijkcode op basis van zelfregulering inzake online-desinformatie** bekendgemaakt, die een breed scala van verbintenissen bevat om online-desinformatie te bestrijden. De Commissie zal de voortgang nauwlettend volgen en uiterlijk eind 2018 haar analyse van de eerste resultaten van de gedragscode bekendmaken.

De Commissie zal werken aan bewustmaking en de dialoog met de autoriteiten van de lidstaten voortzetten, met name via de conferentie op hoog niveau over cyberbedreigingen die op 15 en 16 oktober 2018 zal worden gehouden. De resultaten daarvan zullen worden meegenomen in het volgende colloquium over de grondrechten (26-27 november 2018), dat als thema „democratie in de Europese Unie” heeft. Mede op basis van de analyse van de resultaten van de praktijkcode en de conclusies van de conferentie op hoog niveau zal een **gezamenlijk actieplan ter bestrijding van desinformatie** worden opgesteld, dat de Commissie en de hoge vertegenwoordiger tegen het einde van het jaar zullen presenteren als follow-up van de conclusies van de Europese Raad van juni 2018 en de Staat van de Unie 2018. In het kader van dit actieplan zal verslag worden uitgebracht over de vooruitgang die is geboekt bij de uitvoering van de mededeling over de aanpak van online-desinformatie. Voortbouwend op de ervaring die met de East Stratcom Task Force³⁶ is opgedaan, zullen in het kader van het actieplan voorstellen worden ingediend voor een meer gecoördineerde aanpak van desinformatie in nauwe samenwerking met de lidstaten³⁷. In het actieplan komen ook het mandaat en de middelen van de drie taskforces aan de orde, alsmede manieren ter versterking van de capaciteit om uit de drie regio’s afkomstige desinformatie te bestrijden. Dit zal ertoe bijdragen dat de inspanningen op het niveau van de EU en de lidstaten voldoende kunnen worden aangepast aan de complexiteit van desinformatiecampagnes die door vijandige actoren worden opgezet.

Ook bestrijding van cybercriminaliteit en versterking van de cyberbeveiliging blijven prioritaire EU-actieterreinen. Op 12 september 2018 heeft de Commissie in het kader van de Staat van de Unie 2018 een voorstel voor een verordening³⁸ aangenomen voor het **bundelen van middelen en expertise op het gebied van cyberbeveiligingstechnologie**. Om gelijke tred te houden met de voortdurend evoluerende cyberdreiging voorziet het voorstel in een **netwerk van nationale coördinatiecentra** dat ervoor moet zorgen dat de beschikbare middelen voor samenwerking op het gebied van cyberbeveiliging, onderzoek en innovatie onderling beter worden afgestemd. Een nieuw Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging wordt belast met het beheer van

³⁵ COM(2018) 236 final van 26.4.2018. In de mededeling „Bestrijding van online-desinformatie: een Europese benadering” heeft de Commissie maatregelen voorgesteld en de betrokkenen verzocht een zelfreguleringsinstrument op te zetten om de verspreiding en de impact van online-desinformatie in Europa te bestrijden.

³⁶ Naar aanleiding van het actieplan inzake strategische communicatie van juni 2015 is de East Stratcom Task Force opgezet ter bestrijding van de desinformatiecampagnes van Rusland. Deze taskforce ontwikkelt communicatieproducten en voorlichtingscampagnes om het EU-beleid beter uit te leggen. Er zijn nog twee andere taskforces opgezet die zich elk op een specifiek geografisch gebied richten: de Western Balkans Stratcom Task Force en de South Med Stratcom Task Force (voor de Arabischtaalg wereld).

³⁷ Zie ook de gezamenlijke mededeling „Het opbouwen van weerbaarheid en reactiecapaciteit tegen hybride bedreigingen” (JOIN (2018) 16 final van 12.6.2018).

³⁸ COM(2018) 630 final van 12.9.2018.

de financiële middelen die de EU voor cyberbeveiliging uittrekt in het kader van voorgestelde programma's Digitaal Europa en Horizon Europa, en met het faciliteren van gezamenlijke investeringen van de Unie, de lidstaten en de bedrijfstak ter stimulering van de cyberbeveiligingsbranche in de EU. In het kader van het toekomstige Europees defensiefonds dat de Commissie onlangs heeft voorgesteld, zullen bovendien in beginsel ook cyberdefensieprojecten kunnen worden ondersteund. Het Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging kan op verzoek van de lidstaten optreden als projectleider voor dergelijke projecten. Dit voorstel is voor de Commissie een duidelijke prioriteit. Zij roept het Europees Parlement en de Raad op om de voorgestelde wetgeving nog tijdens de huidige zittingsperiode van het Europees Parlement vast te stellen. Om dit mogelijk te maken, zouden beide medewetgevers het onderhandelingsmandaat uiterlijk eind 2018 moeten vaststellen, zodat de dialoogbesprekingen begin 2019 van start kunnen gaan.

In het kader van de maatregelen die aan de orde komen in de gezamenlijke mededeling „Weerbaarheid, afschrikking en defensie: bouwen aan sterke cyberbeveiliging voor de EU”³⁹ van september 2017 zijn door de medewetgevers twee dialoogbijeenkomsten gehouden over de voorgestelde **cyberbeveiligingsverordening**⁴⁰, namelijk op 13 september en 1 oktober 2018. Ter versterking van de cyberbeveiligingscapaciteit en de paraatheid van de lidstaten en het bedrijfsleven en ter verbetering van de samenwerking en de coördinatie tussen de lidstaten en de instellingen, organen en instanties van de EU wordt voorgesteld het mandaat van het Agentschap van de Europese Unie voor netwerk- en informatiebeveiliging te verlengen en het de naam Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging te geven. Met het voorstel wordt ook een EU-kader voor cyberbeveiligingscertificering vastgesteld voor producten, systemen en diensten op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Alle drie de instellingen hebben opnieuw bevestigd dat zij zich ertoe verbinden de onderhandelingen over het voorstel vóór het einde van het jaar af te ronden, in overeenstemming met de gezamenlijke verklaring.

Er is ook vooruitgang geboekt met het wetgevingsvoorstel betreffende **niet-contante betaalmiddelen**, dat eveneens deel uitmaakt van het cyberbeveiligingspakket van september 2017⁴¹. De voorgestelde regels houden een modernisering in van het rechtskader van de EU inzake fraude en vervalsing in verband met niet-contante betaalmiddelen. Zij voorzien in het aanpakken van nieuwe uitdagingen en technologische ontwikkelingen zoals virtuele valuta en mobiele betalingen, nemen hindernissen weg voor operationele samenwerking en voorzien in preventiemaatregelen en bijstand aan slachtoffers. De medewetgevers hebben op 26 september 2018 een eerste dialoogbijeenkomst gehouden. De drie instellingen hebben zich bereid verklaard snel tot overeenstemming te komen over het voorstel.

Ter bestrijding van cyberbedreigingen en ter versterking van de cyberveiligheid roept de Commissie het Europees Parlement en de Raad op om:

Initiatieven genoemd in de Staat van de Unie 2018:

- ervoor te zorgen dat de voorgestelde **gerichte wijzigingen van de verordening inzake partijfinanciering** op tijd gereed zijn voor de verkiezingen van het Europees

³⁹ JOIN(2017) 450 final van 13.9.2017.

⁴⁰ COM(2017) 477 final van 13.9.2017.

⁴¹ COM(2017) 489 final van 13.9.2017.

Parlement in 2019;

- uiterlijk eind 2018 hun onderhandelingsmandaat vast te stellen voor het wetgevingsvoorstel tot oprichting van het **Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging** en het **netwerk van nationale coördinatiecentra**, zodat de wetgeving nog tijdens de huidige zittingsperiode van het Europees Parlement kan worden goedgekeurd;

Prioriteit van de gezamenlijke verklaring:

- vóór het einde van het jaar tot een akkoord te komen over de voorgestelde **cyberbeveiligingsverordening**;

Overige:

- tijdens de lopende zittingsperiode van het Europees Parlement tot een akkoord te komen over het wetgevingsvoorstel betreffende **niet-contante betaalmiddelen**.

5. De armslag van terroristen beperken

De EU heeft **krachtige maatregelen** genomen om de armslag van terroristen en andere criminelen te beperken. Doordat iedereen die de buitengrens overschrijdt systematisch een veiligheidscontrole⁴² moet ondergaan en gegevens worden verwerkt overeenkomstig de PNR-richtlijn⁴³, is het voor terroristen moeilijker om de EU binnen te komen en zich binnen de EU te verplaatsen. De richtlijn inzake terrorismebestrijding⁴⁴ helpt terroristische aanslagen voorkomen door het strafbaar stellen van handelingen als de financiering van terrorisme, het volgen van opleiding of het reizen voor terroristische doeleinden, alsmede het organiseren of faciliteren van reizen voor dergelijke doeleinden. Doordat in de vijfde antiwitwasrichtlijn⁴⁵ strengere regels zijn opgenomen om witwassen en terrorismefinanciering te voorkomen, en onlangs regels zijn overeengekomen over de strafrechtelijke bestrijding van witwassen⁴⁶, zal het voor terroristen moeilijker worden om toegang tot geld te krijgen. De Commissie roept de lidstaten op deze richtlijnen zo snel mogelijk om te zetten, zodat de strijd tegen terrorismefinanciering en witwassen kan worden opgevoerd. Het versterkte rechtskader voor de controle op de verwerving en het voorhanden hebben van wapens⁴⁷, in combinatie met verdere maatregelen tegen de handel in vuurwapens⁴⁸, beperkt het aanbod aan vuurwapens voor criminelen en terroristen.

⁴² Verordening (EU) 2017/458 van 15.3.2017.

⁴³ Richtlijn (EU) 2016/681 van 27.4.2016.

⁴⁴ Richtlijn (EU) 2017/541 van 15.3.2017.

⁴⁵ Richtlijn (EU) 2018/843 van 30.5.2018.

⁴⁶ COM(2016) 826 final van 21.12.2016.

⁴⁷ Richtlijn (EU) 2017/853 van 17.5.2017.

⁴⁸ Zie het actieplan van de EU ter bestrijding van de illegale handel in en het gebruik van vuurwapens en explosieven (COM(2015) 624 final van 2.12.2015). Het dwarsbomen van georganiseerde criminele groepen die betrokken zijn bij de illegale handel in en de illegale verspreiding en het illegale gebruik van vuurwapens is ook een prioriteit in het kader van de EU-beleidscyclus voor georganiseerde en zware internationale criminaliteit voor de periode 2018-2021. In april 2018 heeft de Commissie een aanbeveling aan de lidstaten goedgekeurd ter versterking van de uitvoering van de voorschriften inzake in- en uitvoer van civiele vuurwapens, door met name systematische achtergrondcontroles uit te voeren van alle aanvragers van uitvoervergunningen (C(2018) 2197 final).

Er is weliswaar aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de bestrijding van terrorisme en andere bedreigingen van de veiligheid in de EU, maar er is geen gemeenschappelijke EU-aanpak van het onderzoek, de vervolging en de veroordeling van grensoverschrijdende terroristische strafbare feiten. Het Europees Openbaar Ministerie (EOM)⁴⁹ is het enige EU-orgaan met de bevoegdheid om strafrechtelijke onderzoeken uit te voeren en strafbare feiten te vervolgen voor de bevoegde nationale rechterlijke instanties en de daders voor het gerecht te brengen, en biedt daarom grote mogelijkheden om de huidige inspanningen op het gebied van de bestrijding van terroristische misdrijven in de Europese Unie aanzienlijk te versterken. Als vervolg op de Staat van de Unie 2018 heeft de Commissie op 12 september 2018 een initiatief ingediend om de **bevoegdheid van het EOM uit te breiden tot het onderzoek en de vervolging van grensoverschrijdende terroristische misdrijven**, samen met een ontwerp voor een besluit van de Europese Raad tot wijziging van artikel 86 VWEU met betrekking tot de bevoegdheden van het EOM⁵⁰. De Commissie verzoekt de Europese Raad om samen met het Europees Parlement dit voorstel verder uit te werken en een besluit te nemen over de uitbreiding van de bevoegdheden van het EOM tot terroristische misdrijven die meer dan één lidstaat treffen.

Hoewel de EU strenge regels tegen witwassen heeft ingevoerd, is door recente gevallen van witwaspraktijken bij sommige EU-banken de bezorgdheid gerezen dat niet altijd op de naleving van die regels wordt toegezien en dat de regels niet in de hele EU doeltreffend worden gehandhaafd. Op 12 september 2018 heeft de Commissie in het kader van de Staat van de Unie 2018 voorgesteld om **de rol van de Europese Bankautoriteit bij het toezicht op de financiële sector ter bestrijding van witwassen te versterken**⁵¹. De voorgestelde maatregelen zorgen voor versterkt toezicht op de financiële instellingen van de EU, zodat een betere aanpak van witwassen en de financiering van terroristische dreigingen mogelijk wordt gemaakt. De Commissie verzoekt het Europees Parlement en de Raad hun goedkeuring te hechten aan de voorgestelde maatregelen om de rol van de Europese Bankautoriteit te versterken en de desbetreffende wettelijke maatregelen zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk begin 2019 vast te stellen.

Elektronisch bewijsmateriaal is belangrijk voor een groot aantal strafrechtelijke onderzoeken. Steeds vaker moeten rechterlijke instanties in een ander rechtsgebied een verzoek indienen om dergelijke elektronische bewijsgegevens van dienstverleners te verkrijgen. Om criminaliteit, met inbegrip van terrorisme en cybercriminaliteit, doeltreffend te kunnen onderzoeken en vervolgen, is het van cruciaal belang dat dit bewijsmateriaal gemakkelijker en sneller uit andere lidstaten kan worden verkregen. Het is daarom absoluut nodig dat de medewetgevers hun goedkeuring hechten aan de voorstellen van de Commissie van april 2018 om de grensoverschrijdende vergaring van **elektronisch bewijsmateriaal** in strafzaken te verbeteren⁵². Er zijn besprekingen gaande bij de Raad. De komende vergadering van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken van 11-12 oktober 2018 biedt de ministers een belangrijke gelegenheid om de belangrijkste aspecten van de voorstellen te bespreken, met name de reikwijdte van het initiatief en de procedurele aspecten en noodzakelijke waarborgen dienaangaande, zodat uiterlijk in december 2018 overeenstemming kan worden bereikt over het standpunt van de Raad. Gezien het belang van elektronisch bewijsmateriaal voor strafrechtelijke onderzoek bij bijna alle soorten criminaliteit roept de Commissie het Europees

⁴⁹ Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad van 12.10.2017.

⁵⁰ COM(2018) 641 final van 12.9.2018.

⁵¹ COM(2018) 645 final van 12.9.2018.

⁵² COM(2018) 225 final van 17.4.2018 en COM(2018) 226 final van 17.4.2018.

Parlement en de Raad op om met spoed werk te maken van dit prioritaire wetgevingsinitiatief, hun onderhandelingsmandaat uiterlijk eind 2018 vast te stellen en de dialoogbesprekingen onverwijld aan te vatten. Dit zou het mogelijk maken dat deze wetgevingshandeling toch nog vóór de Europese verkiezingen van 2019 wordt vastgesteld, zoals de drie instellingen in de gezamenlijke verklaring zijn overeengekomen.

De Commissie blijft de **ontwikkelingen op het gebied van elektronisch bewijsmateriaal in derde landen**, waaronder de Clarifying Lawful Overseas Use of Data Act (CLOUD Act) van de Verenigde Staten, op de voet volgen, en zal deze op politiek niveau bespreken op de bijeenkomst van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken van de EU en de VS op 8 en 9 november 2018 in Washington. De Commissie volgt ook van nabij de ontwikkelingen betreffende de onderhandelingen over een tweede aanvullend protocol inzake de toegang tot elektronisch bewijsmateriaal bij het Verdrag van Boedapest inzake cybercriminaliteit (Raad van Europa). De voorstellen van de Commissie inzake elektronisch bewijsmateriaal vormen voor de EU een solide basis voor een gecoördineerde en coherente aanpak, zowel binnen de EU als op internationaal niveau. De Commissie is van plan zo spoedig mogelijk twee aanbevelingen voor onderhandelingsrichtsnoeren voor te stellen. Deze hebben betrekking op de internationale aspecten van de voorstellen inzake elektronisch bewijsmateriaal waar de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken in juni 2018 om heeft gevraagd, te weten het tweede aanvullend protocol bij het Verdrag van Boedapest inzake cybercriminaliteit en een overeenkomst tussen de EU en de Verenigde Staten inzake grensoverschrijdende toegang tot elektronisch bewijsmateriaal. Het tijdschema voor de gelijktijdige vaststelling van de twee aanbevelingen houdt verband met de vooruitgang die wordt geboekt bij de besprekingen over de voorstellen voor elektronisch bewijsmateriaal, aan voldoende duidelijkheid over de parameters en waarborgen van de toekomstige interne EU-regelingen en aan de nodige waarborgen in de rechtsstelsels van de partnerlanden buiten de EU.

Omdat financiële informatie voor strafrechtelijke onderzoeken van groot belang is, heeft de Commissie in april 2018 een wetgevingsvoorstel ingediend ter **vergemakkelijking van het gebruik van financiële en andere informatie** voor het voorkomen, opsporen, onderzoeken of vervolgen van ernstige strafbare feiten⁵³. Het doel van dit prioritaire wetgevingsinitiatief is specifieke rechtshandavingsinstanties en bureaus voor de ontneming van vermogensbestanddelen rechtstreekse toegang te bieden tot bankrekeninginformatie die in nationale centrale registers van bankrekeningen wordt bijgehouden, en de samenwerking tussen de nationale financiële-inlichtingeneenheden en de rechtshandavingsautoriteiten te versterken. De Commissie roept het Europees Parlement en de Raad ertoe op met spoed te werken aan dit prioritaire wetgevingsinitiatief, aangezien de drie instellingen in de gezamenlijke verklaring over de wetgevingsprioriteiten zijn overeengekomen dat deze wetgevingshandeling vóór de Europese Parlementsverkiezingen van 2019 moet worden vastgesteld. Om dit mogelijk te maken, moeten beide medewetgevers met spoed hun onderhandelingsmandaat vaststellen, zodat de dialoogbesprekingen zonder uitstel van start kunnen gaan.

Terroristen hebben bij veel aanslagen in de EU gebruikgemaakt van zelfgemaakte explosieven, en bij nog veel meer aanslagen die zijn mislukt of verijdeld, werd gepoogd zelfgemaakte explosieven in te zetten. Om het voor terroristen zo moeilijk mogelijk te maken toegang te krijgen tot gevaarlijke precursoren voor explosieven die misbruikt kunnen worden om zelfgemaakte explosieven te maken, heeft de Commissie in april 2018 een

⁵³ COM(2018) 213 final van 17.4.2018.

wetgevingsvoorstel ingediend om de **beperkingen op het op de markt brengen en het gebruik van precursoren voor explosieven te versterken**⁵⁴. Dit initiatief is tot stand gekomen naar aanleiding van de aanbeveling van de Commissie van oktober 2017⁵⁵. Het heeft als doel veiligheidslacunes te dichten met maatregelen zoals het verbieden van nog een aantal chemische stoffen die gebruikt kunnen worden om zelfgemaakte explosieven te maken, verplichte controles van het strafregister van personen die een vergunning aanvragen voor de aanschaf van stoffen waarvoor beperkingen gelden, en het verduidelijken dat regels die voor marktdeelnemers gelden ook van toepassing zijn op ondernemingen die online opereren. Om deze doelen te verwezenlijken, is het van belang dat de medewetgevers uiterlijk eind 2018 hun onderhandelingsmandaat vaststellen en uiterlijk begin 2019 dialoogbesprekingen aangaan, aangezien het alleen op die wijze mogelijk is dat de medewetgevers nog tijdens de huidige zittingsperiode van het Europees Parlement tot een akkoord komen over dit dossier.

Om voor terroristen en andere criminelen misbruik en vervalsing van documenten die het mogelijk maken de EU binnen te komen of zich er te verplaatsen, te bemoeilijken, en tegelijkertijd de uitoefening van het recht van vrij verkeer van EU-burgers te vergemakkelijken, heeft de Commissie in april 2018 een wetgevingsvoorstel ingediend om de **beveiligingskenmerken van nationale identiteitskaarten en verblijfsdocumenten te verbeteren**⁵⁶. Bij het voorstel worden voor nationale identiteitskaarten minimumnormen inzake documentbeveiliging vastgesteld. Zo moeten met name op een chip in de identiteitskaart een biometrische foto en vingerafdrukken worden opgeslagen. Het voorstel bepaalt tevens welke informatie minimaal moet worden opgenomen op de verblijfsdocumenten die worden afgegeven aan EU-burgers die in een andere lidstaat wonen, en voorziet in volledige harmonisatie van de verblijfskaarten van familieleden die geen EU-burger zijn. Beide medewetgevers zullen naar verwachting uiterlijk in november 2018 een onderhandelingsmandaat krijgen, waarmee mogelijk wordt gemaakt dat snel vooruitgang wordt geboekt en het dossier nog tijdens de lopende zittingsperiode van het Europees Parlement kan worden vastgesteld.

Om de armslag van terroristen te beperken, verzoekt de Commissie de Europese Raad:

Initiatief genoemd in de Staat van de Unie 2018:

- werk te maken van het initiatief tot uitbreiding van de bevoegdheden van het **Europees Openbaar Ministerie**.

De Commissie verzoekt het Europees Parlement en de Raad tevens:

Initiatief genoemd in de Staat van de Unie 2018:

- de maatregelen ter **versterking van de rol van de Europese Bankautoriteit bij het toezicht op de financiële sector ter bestrijding van witwassen** te bekrachtigen en de desbetreffende wettelijke maatregelen zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk begin 2019, vast te stellen;

Prioriteiten van de gezamenlijke verklaring:

⁵⁴ COM(2018) 209 final van 17.4.2018.

⁵⁵ C(2017) 6950 final van 18.10.2017.

⁵⁶ COM(2018) 212 final van 17.4.2018.

- met spoed het onderhandelingsmandaat vast te stellen voor de wetgevingsvoorstellen inzake **elektronisch bewijsmateriaal** en onverwijld met de dialoogbesprekingen te beginnen;
- met spoed het onderhandelingsmandaat vast te stellen voor de wetgevingsvoorstellen **ter vergemakkelijking van het gebruik van financiële gegevens** en onverwijld met de dialoogbesprekingen te beginnen;

Overige:

- uiterlijk eind 2018 het onderhandelingsmandaat vast te stellen voor het wetgevingsvoorstel tot versterking van de **beperkingen op het op de markt brengen en het gebruik van precursoren voor explosieven**;
- uiterlijk in november 2018 het onderhandelingsmandaat vast te stellen voor het wetgevingsvoorstel tot verbetering van de **beveiligingskenmerken van nationale identiteitskaarten en verblijfsdocumenten**.

III. UITVOERING VAN ANDERE PRIORITAIRE DOSSIERS OP HET GEBIED VAN VEILIGHEID

1. *Uitvoering van de in het kader van de Veiligheidsunie overeengekomen maatregelen*

De maatregelen van de EU in het kader van de Veiligheidsunie kunnen slechts maximaal effect sorteren en maximale steun verlenen aan de nationale autoriteiten die in de voorste linies opereren, als de instrumenten van de Unie door alle lidstaten volledig ten uitvoer worden gelegd. Om dat te bereiken, verleent de Commissie steun aan de lidstaten voor de volledige tenuitvoerlegging en toepassing van de in het kader van de Veiligheidsunie overeengekomen maatregelen, onder meer door de uitwisseling van beste praktijken te faciliteren en financiering te verstrekken⁵⁷. Indien nodig zal de Commissie echter niet aarzelen om alle maatregelen in te zetten die haar voor de handhaving van het EU-recht ter beschikking staan, met inbegrip van inbreukprocedures, zoals zij ook heeft gedaan in de onderstaande gevallen waarin geen omzettingsmaatregelen waren meegedeeld.

Nadat de termijn voor de tenuitvoerlegging van de **EU-richtlijn inzake persoonsgegevens van passagiers**⁵⁸ op 25 mei 2018 was verstreken, heeft de Commissie op 19 juli 2018 inbreukprocedures ingeleid tegen 14 lidstaten⁵⁹ die geen nationale wetgeving hadden gemeld tot volledige omzetting van die richtlijn, die een essentieel instrument is voor de bestrijding van terrorisme en zware criminaliteit. Tegelijkertijd blijft de Commissie alle lidstaten steunen

⁵⁷ De Commissie heeft de lidstaten bijvoorbeeld ondersteund bij de omzetting van de richtlijn inzake de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen (NIS-richtlijn) (zie hieronder) op basis van haar mededeling „De NIS-richtlijn ten volle benutten” van september 2017 (COM(2017) 476 final van 13.9.2017). De Commissie heeft in november 2016 ook een uitvoeringsplan bekendgemaakt om de lidstaten te ondersteunen bij de omzetting van de EU-richtlijn betreffende persoonsgegevens van passagiers (zie hieronder) (SWD(2016) 426 final van 28.11.2016).

⁵⁸ Richtlijn (EU) 2016/681 van 27.4.2016.

⁵⁹ Bulgarije, Tsjechië, Estland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Cyprus, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Roemenië, Slovenië en Finland. De Commissie ontvangt momenteel de antwoorden van de lidstaten, waaronder kennisgevingen betreffende de relevante wetgeving, die momenteel worden geanalyseerd (zie ook voetnoot 69).

bij hun inspanningen om de ontwikkeling van hun systemen voor de registratie van passagiersnamen af te ronden, onder meer door de uitwisseling van informatie en beste praktijken te bevorderen. Het werkprogramma van het Fonds voor interne veiligheid voor 2018⁶⁰ voorziet in 1,5 miljoen EUR aan extra financiering voor de interconnectiviteit van de nationale passagiersinformatie-eenheden.

De termijn voor de omzetting van de **richtlijn gegevensbescherming bij rechtshandhaving**⁶¹ in nationaal recht is op 6 mei 2018 verstreken. De Commissie heeft daarom op 19 juli 2018 inbreukprocedures ingeleid tegen 19 lidstaten die geen kennis hebben gegeven van de vaststelling van nationale wetgeving waarbij de richtlijn volledig is omgezet⁶².

De termijn voor de omzetting van de **richtlijn inzake de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen (NIS-richtlijn)**⁶³ in nationaal recht is op 9 mei 2018 verstreken. De Commissie heeft daarom op 19 juli 2018 inbreukprocedures ingeleid tegen 17 lidstaten die geen kennis hebben gegeven van de vaststelling van nationale wetgeving waarbij de richtlijn volledig is omgezet⁶⁴. De uiterste termijn voor de identificatie van aanbieders van essentiële diensten die onderworpen zijn aan de vereisten van de richtlijn, is 9 november 2018. In het kader van de sectorspecifieke benadering van cyberbeveiliging werkt de Commissie aan het opstellen van richtsnoeren om in de behoeften voor de energiesector op het gebied van cyberbeveiliging te voorzien. Op 11 oktober 2018 wordt in Brussel een conferentie op hoog niveau gehouden, die gezamenlijk door het Oostenrijkse voorzitterschap en de Commissie wordt georganiseerd.

De termijn voor de omzetting van de **richtlijn terrorismebestrijding**⁶⁵ is verstreken op 8 september 2018 en die voor de omzetting van de **richtlijn inzake de controle op de verwerving en het voorhanden hebben van wapens**⁶⁶ op 14 september 2018. De Commissie beoordeelt momenteel de van de lidstaten ontvangen kennisgevingen. Zo nodig zal zij gebruikmaken van haar bevoegdheden als hoedster van de Verdragen en inbreukprocedures inleiden om ervoor te zorgen dat deze instrumenten volledig worden uitgevoerd. De Commissie beoordeelt ook de omzetting van de **vierde antiwitwasrichtlijn**⁶⁷ en spant zich in om ervoor te zorgen dat de regels in de praktijk worden toegepast. De Commissie heeft inbreukprocedures ingeleid tegen 20 lidstaten die geen kennis hebben gegeven van de vaststelling van nationale wetgeving waarbij de richtlijn volledig is

⁶⁰ C(2018) 6336 van 4.10.2018.

⁶¹ Richtlijn (EU) 2016/680 van 27.4.2016.

⁶² België, Bulgarije, Tsjechië, Estland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Kroatië, Cyprus, Letland, Litouwen, Luxemburg, Hongarije, Nederland, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië en Finland. De Commissie ontvangt momenteel de antwoorden van de lidstaten, waaronder kennisgevingen betreffende de relevante wetgeving, die momenteel worden geanalyseerd (zie ook voetnoot 70).

⁶³ Richtlijn (EU) 2016/1148 van 27.4.2016.

⁶⁴ België, Bulgarije, Denemarken, Ierland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Hongarije, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal en Roemenië. De Commissie ontvangt momenteel de antwoorden van de lidstaten, waaronder kennisgevingen betreffende de relevante wetgeving, die momenteel worden geanalyseerd (zie ook voetnoot 71).

⁶⁵ Richtlijn (EU) 2017/541 van 15.3.2017.

⁶⁶ Richtlijn (EU) 2017/853 van 17.5.2017.

⁶⁷ Richtlijn (EU) 2015/849 van 20.5.2015.

omgezet⁶⁸. Zij zal haar bevoegdheden blijven gebruiken waar nodig om de volledige tenuitvoerlegging van deze richtlijn te waarborgen.

De Commissie roept alle lidstaten op alle EU-maatregelen en -instrumenten die in het kader van de Veiligheidsunie zijn overeengekomen, volledig te implementeren en toe te passen.

Aangezien de omzettingstermijn is verstreken, doet de Commissie dringend beroep op de lidstaten om de nodige maatregelen te nemen om de volgende richtlijnen volledig in nationaal recht om te zetten en de Commissie daarvan in kennis te stellen:

- **EU-richtlijn betreffende persoonsgegevens van passagiers:** 8 lidstaten moeten nog kennisgeving doen van omzetting in nationaal recht en 2 lidstaten moeten nog kennisgeving doen van de vervollediging van de omzetting⁶⁹;
- **richtlijn gegevensbescherming bij rechtshandhaving:** 11 lidstaten moeten nog kennisgeving doen van omzetting in nationaal recht en 2 lidstaten moeten nog kennisgeving doen van de vervollediging van de omzetting⁷⁰;
- **richtlijn inzake de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen:** 8 lidstaten moeten nog kennisgeving doen van omzetting in nationaal recht en 3 lidstaten moeten nog kennisgeving doen van de vervollediging van de omzetting⁷¹;
- **richtlijn terrorismebestrijding:** 9 lidstaten moeten nog kennisgeving doen van omzetting in nationaal recht en 10 lidstaten moeten nog kennisgeving doen van de vervollediging van de omzetting⁷²;
- **richtlijn inzake de controle op de verwerving en het voorhanden hebben van wapens:** 21 lidstaten moeten nog kennisgeving doen van omzetting in nationaal recht en 5 lidstaten moeten nog kennisgeving doen van de vervollediging van de omzetting⁷³; en
- **vierde antiwitwasrichtlijn:** 1 lidstaat moet nog kennisgeving doen van omzetting in nationaal recht en 3 lidstaten moeten nog kennisgeving doen van de vervollediging van de omzetting⁷⁴.

⁶⁸ België, Bulgarije, Estland, Ierland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Kroatië, Cyprus, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slowakije en Finland.

⁶⁹ Griekenland, Spanje, Cyprus, Nederland, Portugal, Roemenië, Slovenië en Finland moeten nog kennisgeving doen van omzetting. Tsjechië en Estland hebben kennisgeving gedaan van gedeeltelijke omzetting, maar nog niet van volledige omzetting.

⁷⁰ Bulgarije, Estland, Griekenland, Spain, Cyprus, Letland, Nederland, Polen, Roemenië, Slovenië en Finland moeten nog kennisgeving doen van omzetting. Tsjechië en Portugal hebben kennisgeving gedaan van gedeeltelijke omzetting, maar nog niet van volledige omzetting.

⁷¹ Bulgarije, België, Griekenland, Letland, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk en Roemenië moeten nog kennisgeving doen van omzetting. Litouwen, Hongarije en Polen hebben kennisgeving gedaan van gedeeltelijke omzetting, maar nog niet van volledige omzetting.

⁷² Bulgarije, Duitsland, Griekenland, Italië, Cyprus, Luxemburg, Malta, Roemenië en Finland moeten nog kennisgeving doen van omzetting. België, Tsjechië, Estland, Spanje, Frankrijk, Kroatië, Litouwen, Oostenrijk, Portugal en Slovenië hebben kennisgeving gedaan van gedeeltelijke omzetting, maar nog niet van volledige omzetting.

⁷³ België, Bulgarije, Duitsland, Estland, Ierland, Griekenland, Spanje, Kroatië, Cyprus, Letland, Luxemburg, Hongarije, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Finland en Zweden moeten nog kennisgeving doen van omzetting. Tsjechië, Frankrijk, Letland, Portugal en het Verenigd Koninkrijk hebben kennisgeving gedaan van gedeeltelijke omzetting, maar nog niet van volledige omzetting.

⁷⁴ Roemenië moet nog kennisgeving doen van omzetting. Ierland, Luxemburg en Oostenrijk hebben kennisgeving gedaan van gedeeltelijke omzetting, maar nog niet van volledige omzetting. De overige 16

2. Bescherming van openbare ruimten

Met het oog op betere bescherming en grotere weerbaarheid tegen terrorisme blijft de Commissie de lidstaten ondersteunen bij de **bescherming van openbare ruimten** door uitvoering van het actieplan van oktober 2017⁷⁵ met maatregelen ter ondersteuning van actie op nationaal, regionaal en lokaal niveau. Het EU-forum van beheerders, een door de Commissie geleide groep die publiek-private veiligheidspartnerschappen aanmoedigt en samenwerkt met particuliere exploitanten, heeft op 26-27 september 2018 een thematische bijeenkomst gehouden met de horeca- en de handelssector, waaraan werd deelgenomen door vertegenwoordigers van hotels, restaurants, ziekenhuizen, winkelcentra en congresscentra. Op 26-27 november 2018 zal een voltallige vergadering van het forum van beheerders plaatsvinden, waaraan door alle sectoren zal worden deelgenomen. Om de uitwisseling van beste praktijken te stimuleren, stelt de Commissie voor projecten te selecteren voor een bedrag van 25,4 miljoen EUR, in aansluiting op de oproep tot het indienen van voorstellen van 2017 in het kader van het Fonds voor interne veiligheid. Daarnaast zal de Commissie tijdens de Europese Week van de regio's en steden van 8 tot en met 11 oktober 2018 in het kader van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling een oproep uitschrijven voor stedelijke innovatieve acties⁷⁶. Veiligheid is een van de vier thema's van deze oproep, waarvoor in totaal 100 miljoen EUR wordt uitgetrokken. De uiterste datum voor het indienen van aanvragen is januari 2019. Verder heeft de Commissie, in het kader van de Stedelijke Agenda voor de EU, een voorstel gedaan voor een partnerschap inzake beveiliging in openbare ruimten⁷⁷. Lidstaten, vertegenwoordigers van steden en andere belanghebbenden kunnen in dat verband samen een actieplan voor betere regelgeving, kennis en financiering ontwikkelen om de beveiliging van openbare ruimten te verbeteren.

De Commissie heeft tegelijk met dit verslag in het kader van het werkprogramma voor 2018 van het Fonds voor interne veiligheid⁷⁸ een oproep gedaan tot het indienen van voorstellen voor verdere financiering ten bedrage van 9,5 miljoen EUR voor de bescherming van openbare ruimten en voor voorstellen voor de aanpak van chemische, biologische, radiologische en nucleaire (CBRN) bedreigingen, ter ondersteuning van de bescherming van kritieke infrastructuur en ter beperking van de toegang tot explosieven en precursoren voor explosieven. Daarnaast blijft de Commissie werken aan de uitvoering van de gezamenlijke mededeling over het opbouwen van weerbaarheid en reactiecapaciteit tegen hybride bedreigingen⁷⁹ en het actieplan ter verbetering van de paraatheid bij veiligheidsrisico's op chemisch, biologisch, radiologisch en nucleair gebied⁸⁰, naar aanleiding van de oproep van de Europese Raad van maart 2018 om de weerbaarheid tegen deze risico's te versterken.

lidstaten hebben kennis gegeven van volledige omzetting en de beoordeling door de Commissie is aan de gang.

⁷⁵ COM(2017) 612 final van 18.10.2017.

⁷⁶ <http://www.uia-initiative.eu/en>.

⁷⁷ https://webgate.ec.europa.eu/playground-multisite/futurium/en/urban-agenda/terms/all/Security_in_public_spaces.

⁷⁸ C(2018) 6336 final van 4.10.2018.

⁷⁹ JOIN(2018) 16 final van 12.6.2018. Dit omvat de aanvullende maatregelen die worden vermeld in het vijftiende voortgangsverslag over de totstandbrenging van een echte en doeltreffende Veiligheidsunie (COM(2018) 470 final van 13.6.2018).

⁸⁰ COM(2017) 610 final van 18.10.2017.

3. Externe dimensie

De EU en Canada hebben op 20 juni 2018 formele onderhandelingen geopend over een **herziening van de overeenkomst tussen de EU en Canada inzake persoonsgegevens van passagiers**. Op 18-19 september 2018 werd in Ottawa een tweede onderhandelingsronde gehouden, die momenteel op technisch niveau een vervolg krijgt. De Commissie heeft de Raad op 1 oktober 2018 op werkgroepsniveau geïnformeerd en zal de komende dagen verslag uitbrengen aan de commissie LIBE van het Europees Parlement over de goede voortgang van de onderhandelingen.

Omdat de EU streeft naar een intensievere betrokkenheid bij de westelijke Balkan op het gebied van veiligheid⁸¹ heeft de Commissie namens de EU samen met alle zes partners van de Westelijke Balkan een **gezamenlijk actieplan voor terrorismebestrijding voor de Westelijke Balkan** ondertekend op de bijeenkomst van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken van de EU en de Westelijke Balkan, die op 5 oktober 2018 in Tirana werd gehouden⁸². Het actieplan zal een gemeenschappelijke focus en een gezamenlijk overeengekomen basis voor concrete resultaten bieden om de bestaande uitdagingen op het gebied van veiligheid aan te pakken, onder andere door systematische versterking van de regionale samenwerking. De vijf doelstellingen van het actieplan omvatten het opzetten van een robuust kader voor terrorismebestrijding, doeltreffende preventie en bestrijding van gewelddadig extremisme, effectieve informatie-uitwisseling en operationele samenwerking, versterking van de capaciteit om witwassen en terrorismefinanciering tegen te gaan en betere bescherming van burgers en infrastructuur. Voor elke doelstelling worden in het actieplan de door de partners van de Westelijke Balkan te ondernemen acties (met inbegrip van de regionale dimensie), alsmede acties voor de steun van de EU aangegeven. In het kader van de digitale agenda voor de Westelijke Balkan streeft de EU ernaar de samenwerking met de partners van de Westelijke Balkan op het gebied van cyberbeveiliging op te voeren, met name ondersteund door het agentschap van de Europese Unie voor netwerk- en informatiebeveiliging (Enisa).

Nadat in februari 2018 de statusovereenkomst over operationele samenwerking met Albanië was geparafeerd en in juli 2018 die met de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, hebben de Commissie en Servië op 20 september 2018 een **statusovereenkomst over operationele samenwerking** geparafeerd, waardoor in het land Europese grens- en kustwachtteams kunnen worden ingezet. Op 5 oktober is de statusovereenkomst met Albanië ondertekend. Het agentschap kan hierdoor deze partnerlanden op de Westelijke Balkan bijstaan op het gebied van grensbeheer en gezamenlijke operaties uitvoeren, met name bij een plotselinge verandering in de migratiestromen. Met Montenegro en met Bosnië en Herzegovina wordt momenteel onderhandeld.

De EU heeft op 28 en 29 juni 2018 deelgenomen aan de eerste **conferentie op hoog niveau van de hoofden van bureaus voor terrorismebestrijding**, georganiseerd door de secretaris-generaal van de Verenigde Naties in samenwerking met het bureau van de VN voor terrorismebestrijding. De conferentie werd bijgewoond door meer dan 1 000 deelnemers uit 150 landen, 51 maatschappelijke organisaties en 30 internationale en regionale organisaties. Gespreksonderwerpen waren versterking van de multilaterale samenwerking op het gebied

⁸¹ Veiligheid en migratie is een van de thematische vlaggenschipinitiatieven in het kader van de mededeling van februari 2018 „Een geloofwaardig vooruitzicht op toetreding en een grotere EU-betrokkenheid bij de Westelijke Balkan” (COM(2018) 65 final van 6.2.2018).

⁸² Document 12411/18 van de Raad.

van terrorismebestrijding en nieuwe partnerschappen om de complexe en grensoverschrijdende terreurdreiging tegen te gaan.

Ter voorbereiding van de bijeenkomst van ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken van de EU en de VS die op 8 en 9 november 2018 in Washington zal plaatsvinden, werd op de **bijeenkomst van hoge ambtenaren op het gebied van justitie en binnenlandse zaken van de EU en de VS**, die op 25 en 26 september 2018 in Wenen werd gehouden, gesproken over veiligheidsgelateerde aspecten van de trans-Atlantische samenwerking, zoals de samenwerking op het gebied van rechtshandhaving en de uitwisseling van persoonsgegevens van passagiers, beveiliging van de luchtvaart en samenwerking op het gebied van chemische bedreigingen.

Bij de **dialogo tussen de EU en Australië over terrorismebestrijding**, die op 12 juli 2018 in Brussel werd gehouden, werd gesproken over de samenwerking met Europol, de uitwisseling van PNR-gegevens, de inspanningen van Australië ter bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme in Zuidoost-Azië en de samenwerking in het kader van het wereldwijde terrorismebestrijdingsforum en de coalitie tegen IS.

In het kader van de inspanningen van de EU voor intensievere samenwerking met de zuidelijke partners op het gebied van veiligheid en terrorismebestrijding heeft een **gezamenlijke EU-missie op hoog niveau** op 16-18 juli 2018 een bezoek gebracht aan **Algerije**. De besprekingen hadden met name betrekking op terrorismebestrijding in de Sahel.

IV. CONCLUSIE

Europeanen verwachten dat de Unie hun veiligheid biedt, zoals voorzitter Juncker heeft benadrukt in zijn toespraak over de Staat van de Unie van 2018. De komende maanden zullen beslissend zijn voor alle in behandeling zijnde wetgevingsvoorstellen die deel uitmaken van de Veiligheidsunie, aangezien in mei 2019 de verkiezingen voor het Europees Parlement zullen plaatsvinden. De voorstellen zijn in overeenstemming met de gezamenlijke verklaring over de wetgevingsprioriteiten van de EU voor 2018-19 en de positieve dynamiek van de informele bijeenkomst van de leiders in Salzburg.

Gezien de vooruitgang die de afgelopen paar jaar is geboekt op weg naar een echte en doeltreffende Veiligheidsunie roept de Commissie het Europees Parlement en de Raad op om met voorrang te blijven werken aan de prioritaire wetgevingsinitiatieven die in de gezamenlijke verklaring zijn opgenomen en de meest recente initiatieven in het kader van de Veiligheidsunie die de Commissie naar aanleiding van de Staat van de Unie 2018 heeft voorgesteld. Waar nodig zouden de medewetgevers er met grotere urgentie naar moeten streven dat over alle dossiers nog tijdens de huidige zittingsperiode van het Europees Parlement een akkoord wordt bereikt.